

Chefskapet för fångvården i Sverige.

Vid 71 års ålder, efter 53 års oafbruten verksamhet i statens tjänst och derunder 19 år såsom chef för fängelseväsendet har Generaldirektören, Kommendören med St. Korset af K. N. O. m. fl. O. *Gustaf Fridolf Almquist* den 11 Septbr. på ansökan erhållit nådigt afsked, hvarjemte K. Maj: t. s. dag till Generaldirektör och Chef för Fångvårdsstyrelsen utnämnt Justitierådmannen i Göteborg, Riddaren af K. N. O. Fil. Doktor *Per Sigfrid Wieselgren*.

Med anledning af denna förändring af chefskapet för Sveriges fångvård vill tidskriften för nordiskt fängelsesväsen tillåta sig gifva en överblick öfver hvad den afgående chefen genomfört inom fångvården och för den penitentiära saken i allmänhet i Sverige uträttat.

Då Gen. Dir. Almquist ställes i spetsen för rikets fångvård, fann han fängelsereformen redan genomförd vid de flesta länsfängelserna, der ransakningsfångarne och fångar dömde till straffarbete i högst 2 år förvarades. Dessa fångelser hade redan blifvit anordnade till cellsystem, der fångarne såväl dag som natt höllos från hvarandra afstängde. Den väg, som borde följas med afseende på nämde fångars vård, var redan angifven och i enlighet

dermed tillkommo under Gen. Dir. A:s styrelse flere kronohäkten och kronocellfängelser.

Å centralfängelserna rådde ännu gemensamhetssystemet i dess föråldrade och längesedan utdömda form, och uti dessas omorganiserande i enlighet med den nyare tidens åsikter har A. obestriddigen nedlagt stora förstjenster, som länge skola stå som minnesmärken för kommande tider af hans eminenta organisatoriska förmåga och kraft att öfvervinna de svåraste hinder.

Hans idéer vunno icke alltid genklang hvarken hos regering ej heller riksdag. De ansågos icke sällan allt för kostbara att utföra och icke alltid mogna. Tillochmed de, som närmast med honom borde stridt för dem, voro ofta icke med honom, och föga understöd, för att icke säga motverkan, fann han hos dem, som skulle utföra dem. Nästan ensam i kampen för sitt mål att införa nya former och en ny ande inom fängelserna nådde han dock detta. Först tillkom straffängelset å Nya Varfvet, inredt i dag- och nattcellsystem, derefter ombygdes straffängelset i Malmö, sedan straffängelset å Långholmen; derpå omändrades straffängelset i Karlskrona på samma gång som det gamla gemensamhetsfängelset i Varberg indrogs och det i Landskrona inskränktes till att tjena som interneringsanstalt för gamle och orkeslöse äldre fångar.

Att härigenom et stort steg blef taget för fångvårdens utveckling och förbättring i Sverige är obestriddigt, men tyvärr saknas ännu sådana centralfängelser, der vissa katagorier af fångar kunna interneras i cell utöfver 2 år och undgå det förderfliga inslytande, som fångarne utöfva på hvarandra äfven inom fängelser med nattcellsystem. Väl har detta sina stora fördelar framför gemensamhetssystemet, men har ock bibehållit många af dess olägenheter, så länge fångarne sammanföras på gemensamma arbetslokaler, hvilket ju oftast måste ske mera af hänsyn till deras arbetsduglighet än deras sedliga ståndpunkt.

För centralfängelsernas för qvinnor omgestaltande i

enlighet med de moderna penitentiära åsigterna har väl Gen. Dir. A. föga kunnat avägabringa, men så mycket har dock åtgjorts, att de qvinliga fångarne förpassats till olika fängelser allt efter de brott de föröfvat, för att så i någon mån mildra och förebygga den skadliga inverkan de djupast fallna kunna utöfva på andra mindre brottsligt sinnade.

I dessa nya former har ock Gen. Dir. A. sökt ingjuta en ny ande. Under predikantens vid centralfängelserna tillsyn och ledning har blifvit vid dessa och de läns- eller kronocellfängelser, som ligga i de förras omedelbara närhet, infördt ett ordnadt skolväsende och anstälts lärare (flertalet af dessa med akademisk bildning), på det att fången måtte, om möjligt, höjas i religiöst-sedligt och intellektuelt hänseende. Med detta syfte har ock Gen. Dir. A. sträfvat att. ernå ett annat, nemligen att på detta sätt vinna åt fångvården personer, som under skolverksamheten och de enskilda samtalen med fången lärde sig inse, hvad fången behöfver såväl till sin yttre som inre menniska, och sålunda utbildades till fängelseföreståndare, som ej blott sträfva efter yttre disciplin, ordning och snygghet inom ett fängelse, utan tillika förstå att bedöma fången och veta, att alla former utan verkli gtinnehåll äro blott yttre sken utan sedlig inverkan på den fallne. Denne tanke att göra fångskolan äfven till en skola för dem, som skola förvalta ett fängelse, är ovedersägligen det största bevis på Gen. Dir. A:s djupa inblick i den verksamhet, han som chef öfvat. Härmed har ock Gen. Dir. A. visat sig vilja bryta med den förut rådande kutymen att i fångvårdens tjänst nästan uteslutande anställa mer eller mindre militäriskt bildade personer.

Det är att hoppas att den nye Gen. Dir. skall förstå att än ytterligare taga steget ut i den af Gen. Dir. A. angifna riktningen, att en fängelseföreståndare liksom ock öfriga fängelsetjenstemän och betjente behöfva liksom hvarje annan utbildas för sitt kall och i öfrigt ega sådana kvalifikationer, att han icke endast förstår att tillgodose de yttre formerna utan ock eger vilja och förmåga att bedöma hvad

i människan är. Om vi icke misstaga oss var Gen. Dir. A. en tid betänkt på att anordna vid fängelset i Långholmen en kurs såväl teoretisk som praktisk för utbildande af dugligt underbefäl och konstaplar. Skada blott att det stannade vid sjelfva tanken och icke kom till verklighet. Väl är i sammanhang med fängskolan ock en skola för konstaplar inrättad, men då bevistandet af den senare är frivilligt och infaller på tid, då konstapelns efter sträng tjänstgöring för dagen är uttröttad, samt någon kontinuitet i undervisningen ej är möjlig, är den af föga betydelse för deras utbildande i verksamheten.

Med det yttre anordnandet af centralfängelserna och försöket att ingjuta en ny ande efter, om vi så må kalla det, det *almquistiska* systemet har och Gen. Dir. A. vidtagit genomgripande förändringar i fångarnes sysselsättningar, utspisning, transporterande, beklädnad m. m., alla syftande till att lyfta fången ur hans fall och gifva honom hvad han som medmänniska kan fordra. Skulle någon anmärkning mot Gen. Dir. A:s åtgöranden härutinnan kunna med fog göras, så skulle man kanske kunna säga att i dessa, synnerligast då han sjelf ställes inför fången, den orubbliga rättfärdighetens fordringar icke alltid kommo till sin fulla rätt. Vare härmed hurusomhelst, säkert är att talet om en „sjuklig filantropi“, som man synnerligast i början af Gen. Dir. A:s chefskap fick så ofta höra med anledning af fångarnes behandling, numera förnimmes ytterst sällsynt, ty tiden har börjat inse att „filantropien“ har äfven inom fångvården sitt fulla berättigande, då den framkommer ur ett ädelt hjerta, som känner hvad barmhertighet är, utan att klema bort den brottslige.

För att förekomma detta och tillika sätta fängelse-tjenstemännen i tillfälle att rätt bedöma fången inrättade Gen. Dir. A. det s. k. församlingsrådet. Härmed var uppslag gifvet till införande af konduitklassar bland fångpersonalen, men tyvär är ännu den gamla ordningen med dessa senare

gällande, en ordning, som saknar all betydelse såväl för fången som för behandlingen af honom.

Men ej blott inom fångelserna sökte Gen. Dir. A. verka för fångens bästa; han har äfven arbetat för hans väl efter frigifningen. Inom flera af rikets län ha på hans initiativ eller tillrådan patronageföreningar uppstått, som verkat med mycken framgång och välsignelse. Dels för att hafva en föreningslänk mellan dessa och dels för helt och hållet själfständig verksamhet inrättade Gen. Dir. A. dessutom *centralföreningen för frigifne* i Stockholm, som om icke direkt så dock indirekt har till sitt förfogande de s. k. besparingskassorna, hvilka uppgå till öfver 300,000 kronor. Ur denna kassa ha ock medel användts för vård af vanartiga gossar å arbetskolonien Hall, för hvars åvägbringande och anordnande Gen. Dir. A. har inlagt stora förtjenster. Med sin rika erfarenhet och skarpsinniga blick har han nemligen velat rista i samtidens sinnen såsom motto för den nyare tidens penitentiära sträfvanden: „a parvulis incipienda sunt“.

S—m.